

ledes som den, jeg før citerede; thi han vilde netop have, at de skulde leve i en fredelig Tilværelse ved Siden af hinanden; men han vilde, at der fra Statens eller Regeringens Side skulde vises noget mere Tilbøielighed overfor den private Skole, end der hidtil er bleven viist. Det er ganske viist, at vi herved komme ind paa et Spørgsmaal, som bliver vanskeligt, nemlig Spørgsmaalet om, hvorledes denne Tilbøielighed, denne Kjærlighed skulde vise sig; det er jo netop det, hvorpaa det kommer an. Den har jo hidtil nærmest viist sig ved, at man har ladet de private Skoler have den størst mulige Frihed, og i det foreliggende Forslag har man derhos givet Kommunerne Løilighed til at yde Bidrag til dem. Man kunde tænke sig Forholdet ordnet f. Ex. saaledes, at Staten ogsaa skulde yde Bidrag til Friksolen; men der opstaar da, som den ærede Rigsdagsmand vil se, det vanskelige Spørgsmaal, hvorledes dette skulde gaa for sig. Hvorledes skulde denne Udbeling finde Sted, hvilke Betingelser skulde der i den Henseende opstilles? Naar det ærede Medlem selv udtrykkelig nævnte som en Betingelse, at man kunde fordrø, at Lærerne skulde underkaste sig bestemte Examina, begynder det allerede at gaa lidt galt med Tilbøieligheden overfor de Private. Jeg holder mig nemlig overbeviist om, at man flere Steder netop vilde lade Staten høre meget ilde for, at dens Tilbøielighed overfor de private Skoler antog denne Skikkelse. Der er i alt Fald her en saa vid Areds, at de nærmere Bestemmelser maatte have, inden man kunde sige Noget derom. Jeg vil ikke slyde dette Spørgsmaal bort, thi det var Noget, som man meget gjerne kunde tage under Overveelse, men naar der, som det ærede Medlem udtalte, skulde være en fredelig Samværen mellem de to Klasser af Skoler, maa man passe paa, at man ikke slipper den hele store Masse af Børn, som ikke selv have Gøne til at yde Bidrag til de private Skoler; man maa sørge for, at saadanne Skoler, hvori de kunne faae Undervisning, kunne vedblive at bestaa. Det er jo netop Ulykken ved de private Skoler, at de før meget ere undergionne Tilfældigheden. En enkelt privat Mand kan udrette noget ganske Overordentligt; men hans Bærf kan meget let snart falde stærkt sammen, og naar man holder sig til de private Skoler, kommer man altsaa netop til at finde sig i Meget, som man under det Offentlige ikke vilde finde sig i. De have store Mangler og Strøbeligheder, men dette er, som sagt, Noget, der nærmere kunde overveies. — Den tredje Vej, man kunde gaa, er den, som igaar blev antydet af det ærede Medlem for Thisted Amts 4de Valgkreds (Schjörning), idet han mente, at man skulde fordrø Betaling ved Stats-skolerne; han mente, at Ubilligheden ligger i Undladelsen deraf; han holdt sig mere paa Konkurrencens Standpunkt, saaledes som han ogsaa selv udtrykte sig; han sagde, at man maatte gjøre

Konkurrencen rimelig og billig ved at forlange, at de, som benytte Stats-skolerne, ogsaa skulde betale derfor. Dette er en Tanke, som kan have Noget for sig, og som muligvis kan bringes ind. Den er ikke ny, heller ikke for os, thi vi have i Loven af 8de Marts 1856 en Bestemmelse om, at Skolepenge skulde kunne kræves, men den har ikke tiltalt vore Kommuner. Det har staaet dem frit for at vælge, men saa vidt jeg huster, er det nderst sjældent, at de have valgt at kræve Skolepenge; de have uden videre lignet Beløbet paa Beboerne, ligesom tidligere. Derimod er denne Fremgangsmaade brugt andetsteds, f. Ex. i Schweiz, hvor Forholdene i mange Henseender stemme med de Forhold, jeg har tænkt mig, men ikke desto mindre har den ogsaa sine Styggesider, og jeg maa tilstaa, at det vilde undre mig, om man ikke vilde finde det ganske naturligt, at Ministeren ikke er gaaet den Vej efter den Maade, hvorpaa man hidtil har opfattet denne Sag hos os, baade under de almindelige Forhandlinger og under Forhandlingerne i Rigsdagen selv, hvor ogsaa dette Punkt er kommet frem; man har netop her anset det som noget høist Uheldigt at gaa ind derpaa. Det er ogsaa udtalt i det lille Skrift, jeg før nævnte, og som repræsenterer en vis større Gruppe, at man fremfor alt maatte vogte sig for at dele Folkets Børn i de velstaaende og de fattige Børn; thi det vilde være udemokratisk, det vilde medføre en rødsom Ulykke for vort Land og afstedkomme mange Uder, som kunde have Følger baade for Folk og Land. Da dette, som sagt, ikke er et enestaaende Vidnesbyrd, men er kommet fra Mange, forekommer det mig dog, man maa sige, at det vilde være høist tvivlsomt, om dette skulde være den rette Vej til derigjennem at skaffe denne Friksole eller Privatskole det Hæderdomme — for at bruge denne Bending — man egentlig ønskede den, fordi man har en vis abstrakt Tilbøielighed til den og elsker den uden at hende den. Det er altid en lidt farlig Kjærlighed, fordi man ved nærmere at lære den Glesede at hende undertiden opdager, at man er bleven skuffet, men man har nu en Gang denne Kjærlighed, og jeg sætter mig ganske ind i de Herrers Tankegang, idet jeg spørger: Hvorledes skal man da naae Maalet? Jeg har nu nævnt de 3 Veie, som have fremstillet sig for mig under Forhandlingerne, men det er jo muligt, at der kan være andre, der kunde komme frem under Forhandlingerne. Under alle Omstændigheder vil jeg i høi Grad slutte mig til, hvad der blev fremhævet af den ærede Rigsdagsmand for Kjøbenhavns Amts 5te Valgkreds (Holstein-Ledreborg), naar han mente, at det vilde være høist beynnderligt, om man vilde negte denne Sags Overgang til anden Behandling, da man jo maatte være gennemtraangt af Begjærighed efter at vise, hvad det er, man mente, hvilket muligvis ikke er blevet mere klart for Andre, end det i alt Fald er blevet for mig. Naar det ærede Medlem